

Asia C-562/20**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

28.10.2020

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin: Administratīvā rajona tiesa (alueellinen hallintotuomioistuin,
Latvia)**Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:**

12.10.2020

Kantaja:

SIA Rodl & Partner

Vastaaja:

Valsts ieņēmumu dienests (verohallinto, Latvia)

Pääasian kohde

Pääasiassa vaaditaan i) kumoamaan Valsts ieņēmumu dienestsin (jäljempänä vastaaja) päätös, jolla kantajalle on määrätty seuraamus epäasianmukaisesta riskinarvioinnista, jonka kantaja on tehnyt asiakkaistaan rahanpesun sekä terrorismin ja ydinasevarustelun rahoittamisen estämisestä annetun lain (Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums) mukaisesti, sekä ii) määräämään vastaaja poistamaan tiedot, jotka se on julkaissut verkkosivustollaan kyseisen seuraamuksen soveltamisesta.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pyytää SEUT 267 artiklan mukaisesti tulkitsemaan direktiivin 2015/849 18 artiklaa sekä liitteessä III olevan 3 kohdan b alakohtaa, 13 artiklan 1 kohdan c ja d alakohtaa, 14 artiklan 5 kohtaa sekä 60 artiklan 1 ja 2 kohtaa, jotta selviäisi, missä tapauksissa tehostettuja asiakkaan

tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä on toteutettava, miten asiakkaan toiminnasta on hankittava tieto ja miten tieto ilmoitusvelvollisiin sovelletuista seuraamuksista on julkaistava.

Ennakkoratkaisukysymykset

- 1) Onko direktiivin 2015/849 18 artiklan 1 ja 3 kohtaa, luettuna yhdessä saman direktiivin liitteessä III olevan 3 kohdan b alakohdan kanssa, tulkittava siten, että i) näissä säännöksissä edellytetään automaattisesti, että ulkoistettujen kirjanpitopalveluiden tarjoajan on toteutettava tehostettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä, jos asiakas on valtiosta riippumaton organisaatio ja jos asiakkaan valtuuttamalla ja palkkaamalla henkilöllä on oleskelulupa Latviassa, mutta hän on korruption kannalta suuririskisen kolmannen maan, tässä tapauksessa Venäjän federaation, kansalainen, ja että ii) näissä säännöksissä edellytetään automaattisesti, että kyseiseen asiakkaaseen on liitettävä suurempi riski?
- 2) Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi, voidaanko direktiivin 2015/849 18 artiklan 1 ja 3 kohdan tällaista tulkintaa pitää oikeasuhteisena ja siten Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisena?
- 3) Onko direktiivin 2015/849 18 artiklaa, luettuna yhdessä saman direktiivin liitteessä III olevan 3 kohdan b alakohdan kanssa, tulkittava siten, että siinä säädetään automaattisesti velvollisuudesta toteuttaa tehostettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä kaikissa tapauksissa, joissa asiakkaan liikekumppani – ei kuitenkaan asiakas itse – on jollakin tavalla sidoksissa korruption kannalta suuririskiseen kolmanteen maahan, tässä tapauksessa Venäjän federaatioon?
- 4) Onko direktiivin 2015/849 13 artiklan 1 kohdan c ja d alakohtaa tulkittava siten, että niiden mukaan tehostettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä toteuttaessaan ilmoitusvelvollisen on hankittava asiakkaalta jäljennös kyseisen asiakkaan ja kolmannen välisestä sopimuksesta, minkä perusteella kyseisen sopimuksen tutkimista in situ ei pidetä riittävänä?
- 5) Onko direktiivin 2015/849 14 artiklan 5 kohtaa tulkittava siten, että ilmoitusvelvollisen on sovellettava tehostettuja tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä olemassa oleviin kaupallisiin asiakkaisiin myös silloin, kun merkittäviä muutoksia asiakkaan olosuhteissa ei voida havaita ja kun jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen asettama määräaika uusien seurantatoimenpiteiden toteuttamiselle ei ole vielä päättynyt, ja että kyseistä velvollisuutta sovelletaan vain suhteessa asiakkaisiin, joihin katsotaan liittyvän suuri riski?

- 6) Onko direktiivin 2015/849 60 artiklan 1 ja 2 kohtaa tulkittava siten, että kun toimivaltainen viranomainen julkaisee tietoja päätöksestä, johon ei saa hakea muutosta ja jolla määrätään hallinnollinen seuraamus tai toimenpide kyseisen direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettujen kansallisten säännösten rikkomisesta, sillä on velvollisuus taata, että julkaistut tiedot vastaavat täysin päätöksessä todettuja tietoja?

Asiaa koskevat unionin oikeussäännöt

Euroopan unionista tehty sopimus; 5 artiklan 4 kohdan ensimmäinen alakohta.

Rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/60/EY ja komission direktiivin 2006/70/EY kumoamisesta 20.5.2015 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/849; 13 artiklan 1 kohdan c ja d alakohta, 14 artiklan 1 ja 5 kohta, 18 artikla, 60 artiklan 1 ja 2 kohta ja liite III.

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Rahanpesun sekä terrorismin ja ydinasevarustelun rahoittamisen estämisestä annettu laki: 6 §:n 1, 1¹ ja 1² momentti; 7 §:n 1 momentin 5, 7 ja 11 kohta; 8 §:n 2 momentti, 11 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta; 11¹ §:n 1 momentti ja 3 momentin 2 kohdan a, b ja c alakohta; 20 §:n 1 ja 2 momentti; 22 §:n 2 momentin 5 kohta ja 46 §:n 1² ja 1³ momentti.

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö

Unionin tuomioistuimen tuomio 25.4.2013, Asociația Accept, C-81/12, EU:C:2013:275, 71 kohta.

Unionin tuomioistuimen tuomio 10.3.2016, Safe Interenvíos, C-235/14, EU:C:2016:154, 77, 87 ja 107 kohta.

Tiivistelmä pääasian tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Kantaja on Latvian tasavallassa rekisteröity liikeyritys, jonka liiketoimintaa ovat laskentatoimi, kirjanpito, tilintarkastus ja veroneuvonta. Kantaja kuuluu rahanpesun sekä terrorismin ja ydinasevarustelun rahoittamisen estämisestä annetun lain (jäljempänä rahanpesulaki) soveltamisalaan kyseisen lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti.
- 2 Vastaajan henkilöstö teki kantajalle 3.4.–6.6.2019 rahanpesun vastaisen tarkastuksen, josta laadittiin 3.4.2019 alustava tarkastuspöytäkirja (jota jatkettiin 6.6.2019 päivättyllä tarkastuspöytäkirjalla).

- 3 Alustavasta tarkastuspöytäkirjasta ilmenee, että kantajan sisäisen valvonnan järjestelmässä oli monia puutteita, että kantaja ei ollut tehnyt eikä dokumentoinut rahanpesulain 6 §:n 1 momentin mukaisesti arviota toimintaansa liittyvästä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen riskistä ja erityisesti että ristiriitaisuuksia oli havaittavissa erinäisiä kantajan asiakkaita – tiettyä säätiötä (jäljempänä säätiö) ja tiettyä liikeyritystä (jäljempänä liikeyritys) – koskevissa riskinarvioinneissa.
- 4 Edellä mainitun säätiön kotipaikka on Latvian tasavallassa, ja sen tarkoituksena on tehdä informaatioteknologia-alaa tutuksi ja edistää sitä koulutuksen alalla.
- 5 Säätiö aloitti kantajan asiakkaana 25.10.2016. Asiakasta koskevan asiakirjan allekirjoitti 7.3.2017 säätiön valtuuttama luonnollinen henkilö (Venäjän federaation kansalainen), joka johtaa samalla säätiötä (palkkatyöntekijänä). Säätiön tosiasialliseksi edunsaajaksi on nimetty koko Latvian yhteiskunta (mikä on voimassa olevan lainsäädännön vastaista).
- 6 Kantaja on arvioinut asiakkaan riskin vähäiseksi. Vastaaja on todennut, että Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests (rahanpesun estämisestä vastaava yksikkö) tietojen perusteella terrorismin rahoituksen pääasiallinen uhka aiheutuu valtiosta riippumattomien organisaatioiden ja yritysten mahdollisesta käyttämisestä terrorismin rahoittamiseen ja että kansainvälinen käytäntö sekä eri maiden lainvalvontaelinten kokemukset osoittavat, että valtiosta riippumattomat organisaatiot ovat erityisen haavoittuvassa asemassa ja niitä voidaan käyttää epäasiallisella tavalla terrorismin rahoittamiseen. Vastaaja on katsonut näin ollen, että kantajalla on rahanpesulain soveltamisalaan kuulumisen vuoksi velvollisuus tutkia asiakas perusteellisesti siltä varalta, onko arvio suurentuneesta riskistä olemassa, kun otetaan huomioon, että kantajan asiakkaalla on sidos Venäjän federaatioon (korruption kannalta suuririskinen kolmas maa).
- 7 Myös liikeyritys on sijoittautunut Latvian tasavaltaan, ja sen liiketoiminta-alaa ovat viestintä- ja suhdetoimintapalvelut.
- 8 Liikeyritys aloitti kantajan asiakkaana 28.12.2017. Sen ainoa osakas ja ainoa tosiasiallinen edunsaaja on Latvian kansalainen.
- 9 Kantaja on arvioinut liikeyritykseen liittyvän riskin vähäiseksi. Vastaaja on todennut liikeyrityksen tiliotteet tutkittuaan, että liikeyritykselle on tehty kuukausittain 25 000 euron siirto Nord Stream 2 AG:ltä, joka on Sveitsiin sijoittautunut venäläisen Gazprom-yhtiön tytäryhtiö (Gazprom omistaa 51 prosenttia sen osakkeista). Toisaalta esitetyistä laskuista ilmenee, että kyseiset laskut on laadittu liikeyrityksen ja Nord Stream 2 AG:n välillä 1.1.2018 allekirjoitetun sopimuksen mukaisesti. Vastaaja on vaatinut kantajaa esittämään jäljennöksen kyseisestä sopimuksesta, mutta kantaja ei ole toimittanut sitä, vaan on ilmoittanut tutkineensa alkuperäisen sopimuksen in situ asiakkaan tiloissa. Edellä esitetyn perusteella vastaaja on todennut, ettei kantaja ollut kiinnittänyt liikesuhteen valvonnassa erityistä huomiota toimiin, joita sen asiakas (liikeyritys)

oli toteuttanut Nord Stream 2 AG:n kanssa, vaikka Nord Stream 2 AG:n omistaa yritys, joka on sijoittautunut korruption kannalta suuririskiseen kolmanteen maahan.

- 10 Jatketun tarkastuspöytäkirjan (6.6.2019) laatimisen aikaan sisäisen valvonnan järjestelmän puutteet oli korjattu, joten rikkomisia ei todettu.
- 11 Vastaajan rahanpesun vastaisen yksikön johtajan 11.7.2019 tekemällä päätöksellä kantajalle määrättiin 3 000 euron sakko tarkastuksen aikana todetusta rahanpesulaissa asetettujen vaatimusten noudattamatta jättämisestä.
- 12 Tämän päätöksen perusteella vastaaja julkaisi 11.8.2019 verkkosivustollaan tiedon rahanpesulaissa asetettujen vaatimusten noudattamatta jättämisestä, johon kantajan väitettiin syyllistyneen.
- 13 Kantaja teki edellä mainitusta 11.7.2019 tehdystä päätöksestä oikaisuvaatimuksen, mutta päätös vahvistettiin vastaajan pääjohtajan 13.11.2019 tekemällä päätöksellä (jäljempänä riidanalainen päätös).
- 14 Kantaja nosti 13.12.2019 ennakkoratkaisua pyytävässä tuomioistuimessa kanteen, jossa se vaatii riidanalaisen päätöksen kumoamista ja vastaajan velvoittamista poistamaan verkkosivustolla julkaistut tiedot, jotka koskivat kantajalle rahanpesulain soveltamisalaan kuulumisen perusteella määrättyjä seuraamuksia.

Pääasian asianosaisten keskeiset lausumat

- 15 Pääasian asianosaisten keskeiset lausumat sisältyvät ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen perusteluihin.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyynnön perusteista

Velvollisuus toteuttaa tehostettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä, vaikka asiakkaan yhtiömuotoon, rakenteeseen ja toimintaan ei vaikuta liittyvän riskiä

- 16 Direktiivin 2015/849 18 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat määrittää muita ”suuririskisempiä tapauksia”, joissa on toteutettava ”tehostettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä”.
- 17 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on epävarma siitä, onko mitä tahansa valtiosta riippumatonta organisaatiota pidettävä suuririskisempänä tapauksena ja onko siihen tästä syystä sovellettava tehostettuja tuntemisvelvollisuutta koskevia kriteerejä. Direktiivissä 2015/849 tai rahanpesulaissa ei edellytetä kummassakaan, että valtiosta riippumattomat organisaatiot olisi oikeudellisen muotonsa perusteella katsottava sellaisenaan suuririskisemmiksi tapauksiksi. Kun vastaaja katsoo kansallisena valvontaviranomaisena, että asiakas on tutkittava perusteellisesti kaikissa tapauksissa, joissa ilmoitusvelvollisen asiakas on valtiosta

riippumaton organisaatio tai joissa yksi asiakkaan työntekijöistä on kotoisin korruption kannalta suuririskisestä kolmannesta maasta, on kantajan mukaan aiheellista kysyä, eikö kyseinen edellytys ole kohtuuton tai suhteeton ja eikö siitä olisi tässä tapauksessa säädettävä laissa *expressis verbis*.

- 18 Käsiteltävässä asiassa on riidatonta, ettei Venäjän federaatio ole suuririskinen maa, toisin sanoen se ei kuulu rahanpesunvastaisen toimintaryhmän (Financial Action Task Force, jäljempänä FATF) laatimaan suuririskisten maiden luetteloon eikä Euroopan komission laatimaan luetteloon kolmansista maista, jotka eivät tee tarpeeksi rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämisen eteen, joskin on mahdollista, että direktiivin 2015/849 liitteessä III olevan 3 kohdan b alakohdan ja rahanpesulain 11¹ §:n 3 momentin 2 kohdan b alakohdan mukaisesti sen voitaisiin katsoa olevan korruption kannalta suuririskinen kolmas maa. Rahanpesulain ja direktiivin 2015/849 säännöksissä ei kuitenkaan edellytetä suoraan, että asiakkaaseen olisi kohdistettava tehostettuja tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä, jos Venäjän federaation kansalainen on pelkästään asiakkaan työntekijä eli jos hän ei ole direktiivissä 2015/849 tarkoitettu kyseisen asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja tai tosiasiallinen omistaja.
- 19 Direktiivin 2015/849 johdanto-osan neljännen perustelukappaleen mukaan Euroopan unionin toiminnassa olisi otettava edelleen erityisesti huomioon FATF:n suositukset ja välineet. FATF:n laatimien kirjanpidon ammattilaisten riskiperusteista lähestymistapaa koskevien ohjeiden (Guidance for a Risk-Based Approach for the Accounting Profession, jäljempänä FATF:n ohjeet) 71 kohdassa luetellaan joukko arviointiperusteita, joiden perusteella maantieteellistä aluetta voidaan luonnehtia suuririskisemmäksi. Yksikään noista arviointiperusteista ei kuitenkaan liity asiakkaan työntekijän kansalaisuuteen. Kantajan mukaan on FATF:n ohjeiden kanssa ristiriitaista tehdä minkäänlaisia päätelmiä kyseessä olevan säätiön mahdollisesta suuremmasta riskistä tämän asiakkaan työntekijänä olevan, tämän asiakkaan valtuuttaman henkilön kansallisuuden perusteella.
- 20 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltioiden on taattava, että mahdollisesti sovellettavat tehostetut asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevat toimenpiteet perustuvat tapauksen mukaan tiettyyn asiakkaaseen, liikesuhteeseen, tiliin, tuotteeseen tai liiketoimeen liittyvän rahanpesuriskin tai terrorismin rahoitusriskin olemassaolon ja suuruuden arviointiin. Ilman tällaista arviointia kyseinen jäsenvaltio tai tarvittaessa [direktiivin 2015/849] soveltamisalaan kuuluva laitos tai henkilö ei voi päättää, mitä toimenpiteitä kussakin tapauksessa olisi toteutettava. Kun rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen liittyvää riskiä ei ole, ennalta ehkäiseviä toimia ei voida toteuttaa näillä perusteilla (tuomio *Safe Interenvíos*, 107 kohta). Unionin tuomioistuin on todennut myös, että tältä osin mainitunlaisten toimenpiteiden on liityttävä konkreettisesti rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiin ja oltava siihen nähden oikeasuhteisia (tuomio *Safe Interenvíos*, 87 kohta). Jos tällaista riskiä ei voida havaita, ei siis ole aiheellista – ja olisi kohtuutonta – edellyttää aina tehostettua tuntemisvelvollisuutta.

- 21 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistettua suhteellisuusperiaatetta sovelletaan sekä unionin oikeuteen että kansalliseen oikeuteen tilanteissa, joissa jäsenvaltiot käyttävät harkinta- ja toimivaltaansa unionin aloilla, jotka on yhdenmukaistettu unionissa (mukaan lukien direktiivillä 2015/849 säännelty ala). Kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, oikeasuhteisuutta koskeva edellytys on olennainen niiden lisätoimenpiteiden osalta, joita jäsenvaltiot ottavat käyttöön rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseksi. Muodollinen vaatimus luokitella mikä tahansa valtiosta riippumaton organisaatio aina suuririskiseksi asiakkaaksi ei ole välttämättä oikeassa suhteessa tavoitteeseen nähden, sillä yhteiskunnalle koituva hyöty ei ole suurempi kuin henkilön oikeuksille ja oikeutetuille eduille aiheutuva haitta.
- 22 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun tietty tapaus kuuluu jonkin direktiivin soveltamisalaan, kansallisen tuomioistuimen on kansallista lainsäädäntöä soveltaessaan tulkittava sitä mahdollisimman pitkälle kyseisen direktiivin sanamuodon ja tarkoituksen mukaisesti (tuomio *Asociația Accept*, 71 kohta). Käsiteltävässä asiassa on epäselvää, miten direktiivin 2015/849 18 artiklan 1 ja 3 kohtaa, luettuna yhdessä liitteessä III olevan 3 kohdan b alakohdan kanssa, olisi tulkittava ja varsinaisesti sisältyykö kyseisiin säännöksiin automaattinen velvollisuus toteuttaa tehostettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä, jos on mahdollista todeta asiakkaan oikeudelliseen muotoon liittyvä riski (asiakas on valtiosta riippumaton organisaatio) sekä asiakkaan taloudelliseen toimintaan liittyvä riski (asiakkaan valtuuttama ja palkkaama henkilö on korruption kannalta suuririskisen kolmannen maan, tässä tapauksessa Venäjän federaation, kansalainen), ja säädetäänkö kyseisissä säännöksissä, että mainitun asiakkaan riski on katsottava automaattisesti suuremmaksi. Jos kyseessä olevien direktiivin 2015/849 säännösten tulkinnassa päädytään tällaiseen päätelmään, olisi lisäksi arvioitava, onko kyseistä vaatimusta pidettävä oikeasuhteisena.

Tehostettujen asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden toteuttaminen, jos asiakkaan liikekumppanilla on sidos kolmanteen maahan, tässä tapauksessa Venäjän federaatioon, jossa esiintyy paljon korruptiota

- 23 Se, että asiakas itse tai sen tosiasiallinen edunsaaja on sijoittautunut Venäjän federaatioon, joka ei ole suuririskinen maa mutta jota voitaisiin ehkä pitää maana tai alueena, johon liittyy suuri korruption riski, voi lisätä asiakkaan riskiä, mikä voi puolestaan olla peruste asiakkaan perusteelliselle tutkimiselle.
- 24 Vastaajan mukaan asiakkaan riskiä lisää se, että Nord Stream 2 AG, jonka omistaa venäläinen Gazprom-yritys (51 prosentin omistusosuus), on liikeyrityksen liikekumppani. Toisaalta se, että liikeyritys saa kuukausittain 25 000 euroa Nord Stream 2 AG:ltä, voi viitata siihen, että nämä yritykset toteuttavat poikkeuksellisen monimutkaisen ja suuren liiketoimen, jolla ei vaikuta olevan selvää taloudellista tai laillista tarkoitusta.

- 25 Vastaajan mukaan kantaja on näin ollen rikkonut rahanpesulain 20 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtaa ja 22 §:n 2 momentin 5 kohtaa, jotka vastaavat direktiivin 2015/849 13 artiklan 1 kohdan c ja d alakohtaa ja 18 artiklan 1 kohtaa.
- 26 Direktiivin 2015/849 5 artiklassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseksi antaa tai pitää voimassa tämän direktiivin soveltamisalalla tiukempia säännöksiä unionin oikeuden rajoissa. Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 2015/849 5 artiklassa tarkoitetut ”tiukemmat säännökset” voivat koskea tilanteita, joiden osalta mainitussa direktiivissä säädetään tiettytyyppisestä asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta, ja myös muita tilanteita, joita jäsenvaltiot pitävät riskialttiina. Näin ollen Latvian tasavalta voi hyväksyä myös tiukempia säännöksiä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen estämiseksi, jos se arvioi riskin olevan olemassa. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin epäilee kuitenkin, eikö vastaaja soveltaessaan rahanpesulain säännöksiä yksittäistapaukseen ole ylittänyt laissa asetetut edellytykset katsomalla erityisesti, että se seikka, että liikeyrityksen liikeyritys on Venäjän federaation yrityksen tytäryhtiö, on sellaisenaan asiakkaan riskiä suurentava tekijä, vaikkei tällaista olettaa sisälly rahanpesulakiin eikä direktiiviin 2015/849.
- 27 Direktiivin 2015/849 13 artiklan 1 kohdassa luetellaan asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevat toimenpiteet, joiden joukossa mainitaan kyseisen kohdan c ja d alakohdassa liikesuhteen tarkoituksen ja aiotun luonteen arvioiminen ja tarvittaessa tietojen hankkiminen niistä sekä liikesuhteen jatkuva seuranta. Tässä direktiivin säännöksessä ei kuitenkaan täsmennetä arvioinnin ja tiedonhankinnan menetelmiä eikä keinoja.
- 28 On tuotava esille, että rahanpesulain säännöksissä ei edellytetä, kuten ei tehdä direktiivin 2015/849 13 artiklan 1 kohdassakaan, liiketoimia koskevien asiakirjojen jäljennösten hankkimista etenkin silloin, kun liiketoimeen ei liity epätavallisia piirteitä tai kun asiakkaaseen ei ole todettu liittyvän suurentunutta riskiä. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin epäilee siis, eikö vastaaja ole ylittänyt laissa säädetyn toimivaltansa vaatiessaan esittämään jäljennöksen liikeyrityksen ja Nord Stream 2 AG:n välisestä sopimuksesta.
- 29 Edellä esitetyn perusteella on tarpeen selvittää, säädetäänkö direktiivin 2015/849 säännöksissä, että kun asiakkaan liikeyrityksellä on sidos korruption kannalta suuririskiseen kolmanteen maahan, tässä tapauksessa Venäjän federaatioon, on toteutettava tehostettuja asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä, ja edellytetäänkö kyseisissä säännöksissä jäljennöksen hankkimista asiakkaan ja kolmannen välisestä sopimuksesta ja pidetäänkö siten asianomaisen sopimuksen tutkimista in situ riittämättömänä.

Asiakasta koskevien tietojen ajan tasalle saattaminen

- 30 Direktiivin 2015/849 14 artiklan 5 kohdassa säädetään, että asiakasta koskevien tietojen ajan tasalle saattamista koskevaa velvollisuutta sovelletaan ”riskialttiuden

perusteella”. Toisin sanoen, kun asiakkaaseen liittyvä riski on pieni eivätkä asiakkaan olosuhteet ole merkittävästi muuttuneet, direktiivin 2015/849 14 artiklan 5 kohdassa ei edellytetä asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden toteuttamista. Koska kantaja on vastaajan mukaan rikkonut rahanpesulain 8 §:n 2 momenttia, jossa säädetään, että kyseisen lain soveltamisalaan kuuluvien on saatettava asiakasta koskevat tiedot ajan tasalle säännöllisin väliajoin ja joka tapauksessa ainakin kerran 18 kuukaudessa, ja koska käsiteltävän asian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan, kun vastaaja tutki kantajan, ei ollut vielä kulunut 18:aa kuukautta siitä, kun liikeyritys aloitti kantajan asiakkaana, on selvítettävä, säädetäänkö direktiivin 2015/849 säännöksissä, että ilmoitusvelvollisen on sovellettava tehostettuja tuntemisvelvollisuutta koskevia toimenpiteitä olemassa oleviin asiakkaisiin myös silloin, kun asiakkaan olosuhteiden ei ole todettu muuttuneen merkittävästi; koskeeko kyseinen velvollisuus ainoastaan suuririskisiksi todettuja asiakkaita ja onko tällainen velvollisuus perusteltu ja oikeasuhteinen.

Tietojen julkaiseminen verohallinnon verkkosivustolla

- 31 Direktiivin 2015/849 60 artiklan 1 kohdassa säädetään velvollisuudesta julkaista tiedot päätöksestä, johon ei saa hakea muutosta ja jolla määrätään hallinnollinen seuraamus tai toimenpide direktiivin 2015/849 saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä annettujen kansallisten säännösten rikkomisesta. Kyseisen artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat julkaista myös sellaiset päätökset, joihin saa hakea muutosta, edellyttäen että myös muutoksenhakua ja sen tulosta koskevat tiedot julkaistaan.
- 32 [Ennakkoratkaisua pyytävä] tuomioistuin toteaa, että Latvian tasavalta on säätänyt direktiivin 2015/849 kansallisen lainsäädännön osaksi saattaessaan 60 artiklan 2 kohdan mukaan tiukimmasta mahdollisesta yksityiskohtaisesta säännöstä ja että rahanpesulain 46 §:n 1² momentin mukaan verkkosivustolla julkaistaan myös ne valvontaviranomaisen päätökset, joihin saa hakea muutosta (jotka eivät ole vielä lopullisia).
- 33 Direktiivin 2015/849 60 artiklan 1 kohdassa säädetään, että julkaisun on sisällettävä vähintäänkin tiedot rikkomisen tyypistä ja luonteesta sekä rikkomisesta vastuussa olevien henkilöiden nimet. Kantaja toteaa, että vastaaja on ilmoittanut julkaisussaan ensin (11.8.2019) rikkomisen luonteen virheellisesti (kantaja ei ollut perustanut sisäisen valvonnan järjestelmää), vaikka kantaja oli perustanut sisäisen valvonnan järjestelmän, jossa tosin oli havaittu puutteita. Kantajan näkemyksen mukaan kyseinen julkaisu antoi yleisölle virheellisen yleisvaikutelman kantajan tekemän rikkomisen luonteesta, mikä on vaikuttanut kielteisesti kantajan maineeseen.
- 34 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin huomauttaa, että myös tämän välipäätöksen antamishetkellä julkaisussa ilmoitetaan kantajasta, ettei tämän sisäisen valvonnan järjestelmää ole perustettu, ettei riskinarviointia ole toteutettu eikä dokumentoitu, ettei asiakasta ole tutkittu olemassa olevia riskejä vastaavalla

laajuudella, ettei tosiasiallista edunsaajaa ole selvennetty eikä liiketoimien valvonta ole ollut riittävää huolimatta siitä, että jatkatussa tarkastuspöytäkirjassa (6.6.2019) ei todeta rikkomisten olemassaoloa – toisin sanoen rikkomiset oli korjattu tarkastuksen aikana.

- 35 Euroopan unionin tuomioistuimelta tiedustellaan siis, onko direktiivin 2015/849 60 artiklan 1 ja 2 kohtaa tulkittava siten, että toimivaltaisella viranomaisella on tiettyä päätöstä koskevat tiedot julkaistessaan velvollisuus taata julkaistujen tietojen vastaavan täsmälleen päätöksessä todettuja tietoja.

TYÖASIAKIRJA